

Η Προστασία των Ομοεθνών στο Διεθνές Δίκαιο

Με αφορμή τα γεγονότα στην Ουκρανία, και ιδιαίτερα στην Κριμαία, καθώς η Ρωσία επικαλέσθηκε την ανάγκη επεμβάσεως για «προστασία των ομοεθνών» της, αποστέλλοντας στρατεύματα για να αποτρέψουν ενδεχόμενη απειλή, ή την χρήση ένοπλης βίας, από πλευράς των Ουκρανικών Ενόπλων Δυνάμεων, εναντίον των «πολιτών», εάν προχωρούσαν σε τέτοιες ενέργειες για να αποτραπεί η εξαγγελία από τις τοπικές Αρχές της αναγνωρισμένης από το Ουκρανικό Σύνταγμα Αυτόνομης Δημοκρατίας Κριμαίας, μέσω τοπικού δημοψηφίσματος, απόσχισης της περιοχής και η προσάρτηση της στην Ρωσική Ομοσπονδία (όπως και τελικώς έγινε), άνοιξε συζήτηση, εάν υπάρχει στο διεθνές δίκαιο, συμβατικά ή εθιμικά, θεμελιωμένο και νόμιμο δικαίωμα των Κρατών, να επεμβαίνουν για να προστατεύσουν «ομοεθνείς» τους, σε περιοχές κυριαρχίας εκτός της εθνικής τους δικαιοδοσίας.

Τα γεγονότα όπως εξελίχθηκαν στην Ουκρανία, με τις εσωτερικές ταραχές και το πολιτικό της πρόβλημα, καθώς και η εμπλοκή Κρατών της διεθνούς κοινότητας στις εσωτερικές της υποθέσεις, παρουσιάζουν επίσης ενδιαφέρον, και αποτελούν επίσης μεγάλη πρόκληση για διεθνολογική θεωρητική ανάλυση. Αλλά η περίπτωση της επεμβάσεως για την «προστασία των ομοεθνών», όπως διακηρύχθηκε από την Ρωσική Ομοσπονδία, για να εισβάλει στην Κριμαία, είναι από τα περισσότερο ομιχλώδη στον χώρο του διεθνούς δικαίου ζήτημα, γιατί περιπλέκει την διαχωριστική γραμμή που υπάρχει για την μετάβαση από το διεθνές δίκαιο της ειρήνης, στο διεθνές δίκαιο των ενόπλων συγκρούσεων, αλλά και μεταξύ των δύο κλάδων αυτού, ήτοι το δίκαιο που ισχύει προ της ενάρξεως των εχθροπραξιών και εκείνο που εφαρμόζεται ως ανθρωπιστικό δίκαιο, αμέσως με την έναρξη του πολέμου.

Πέραν όμως της διακηρύξεως της Ρωσίας ότι επεμβαίνει για την «προστασία των ομοεθνών» της στην Κριμαία είναι φερ' ειπείν, πολύ σοβαρό διεθνοδικαϊκό ζήτημα και η αιφνίδια μετακίνηση και παραμονή των Ρωσικών Ενόπλων Δυνάμεων, στο έδαφος της Ουκρανίας, χωρίς την άδεια, ή την πρόσκληση της νόμιμης Ουκρανικής Κυβερνήσεως, γιατί σύμφωνα με όσα ισχύουν στο διεθνές δίκαιο, η μετακίνηση και παραμονή αυτή χωρίς άδεια ή πρόσκληση, ισοδυναμεί με «επίθεση» της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Για το ζήτημα όμως αυτό, γεννάται και το ερώτημα «επίθεση» σε ποιο Κράτος, αφού η περιοχή της Κριμαίας, όπου εγκαταστάθηκαν οι ρωσικές δυνάμεις, αποτελούσε συνταγματικά αναγνωρισμένη Αυτόνομη Δημοκρατία, μέσα στο έδαφος της Ουκρανικής Δημοκρατίας, της οποίας από την άλλη πλευρά, την εδαφική ακεραιότητα είχε εγγυηθεί και η ίδια η

Ρωσία, που τελικώς επενέβη στρατιωτικά για να προστατεύσει, όπως επικαλέστηκε τους «ομοεθνείς» της στην Κριμαία και όχι σε άλλη περιοχή, και οι ένοπλες δυνάμεις αφίχθηκαν κατόπιν προσκλήσεως του τοπικού Πρωθυπουργού της Κριμαίας, όταν εκείνος και η τοπική Βουλή ζήτησαν επισήμως την Ρωσική επέμβαση.

Από μια άλλη διεθνοδικαιϊκή οπτική επίσης, μπορεί να τεκμηριωθεί ότι η ρωσική επέμβαση στο έδαφος της Ουκρανίας και συγκεκριμένα στην Αυτόνομη Κριμαία, δεν αποτελεί «επίθεση» στην Ουκρανία. Και αυτό γιατί υπήρξε η ανωτέρω αίτηση του Πρωθυπουργού της Κριμαίας και συγχρόνως επικρατούσε ο φόβος από την εσωτερική πολιτική κατάσταση σε αρκετές περιοχές της Ουκρανίας, όπως εξελισσόταν με ταραχές και βιαιότητες. Παράλληλα, υπήρχε και η έκρυθμη πολιτική κατάσταση, η οποία είχε, προδήλως μάλιστα, και την ξένη υποστήριξη και υποκίνηση σε εξέγερση σε μερίδα του ουκρανικού Λαού στο Κίεβο, και σε συγκεκριμένες πόλεις, εναντίον του νομίμου και δημοκρατικά εκλεγμένου Προέδρου της Ουκρανίας. Συνεπώς όλα αυτά τα γεγονότα, αφήνουν επομένως ανοικτό προς συζήτηση το ζήτημα της ρωσικής «επιθέσεως», γιατί είναι αμφίβολο εάν η κατάληψη της εξουσίας, όπως έγινε, και ο σχηματισμός της μεταβατικής Ουκρανικής Κυβερνήσεως, την νομιμοποιεί έναντι της διεθνούς κοινότητας, πλην των Ευρωπαϊκών Κρατών και του ΝΑΤΟ, που της προσέφεραν πολιτική κάλυψη. Και ήταν αυτή η μεταβατική όπως προέκυψε Κυβέρνηση της Ουκρανίας, που κατήγγειλε την Ρωσική μετακίνηση στρατευμάτων ως «επίθεση» και ως ωμή και παράνομη επέμβαση της Ρωσίας στα εσωτερικά του Ουκρανικού Κράτους, Κυβέρνηση όμως, η οποία προήλθε πραξικοπηματικά, και δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένο ότι η Κυβέρνηση αυτή διέθετε την αποδοχή της πλειοψηφίας του ουκρανικού Λαού, ώστε να αποτελεί το καθοριστικό τεκμήριο της αναγνώρισεως από την διεθνή κοινότητα στο σύνολο της. Παράλληλα, ο εκλεγμένος δημοκρατικά Πρόεδρος της Ουκρανίας, που κηρύχθηκε έκπτωτος, επικαλούμενος κίνδυνο της ζωής του, αποχώρησε αιφνιδίως από το Κράτος του, για να φιλοξενηθεί στην συνέχεια στην Ρωσία, ήταν και εκείνος που ως ο νόμιμος συνταγματικά Πρόεδρος, ζήτησε την Ρωσική επέμβαση, γιατί η κατάληψη της εξουσίας από τους αντιπολιτευόμενους την κυβέρνηση του, είχαν έξωθεν οικονομική και παραστρατιωτική υποστήριξη, κατάσταση που στο διεθνές δίκαιο νομιμοποιεί την αίτηση συνδρομής από άλλο Κράτος για να καταστείλει την εξέγερση, αλλά και αυτός το έπραξε τελικώς μόνος του, χωρίς να έχει την έγκριση, ή την εξουσιοδότηση από την συντεταγμένη τάξη της Ουκρανίας.

Ακόμη, τέλος, και το γεγονός ότι οι Ρωσικές Ένοπλες Δυνάμεις εισήλθαν στην Κριμαία, μπορεί βέβαια αναίμακτα, εισήλθαν χωρίς να φέρουν τα διακριτικά του τακτικού στρατού της Ρωσικής Ομοσπονδίας, όταν όμως προηγουμένως η Ρωσική Κυβέρνηση, είχε διακηρύξει πως οι Ένοπλες

Δυνάμεις της θα επέμβουν για να προστατεύσουν τους ρώσους ομοεθνείς τους στην Κριμαία, οπότε δημιουργείται, για το διεθνές δίκαιο, ένα άλλο πολύ σοβαρό για ανάλυση ζήτημα, αφού οι ρωσικές αυτές δυνάμεις χωρίς διακριτικά, αιχμαλώτισαν και εγκλώβισαν ουκρανούς στρατιωτικούς και κατέλαβαν ναυτικές και αεροπορικές εγκαταστάσεις και μονάδες του ουκρανικού πολεμικού ναυτικού και της πολεμικής αεροπορίας .

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, η θεωρητική ανάλυση μπορεί να προσφέρεται για ενημέρωση επί των πτυχών κάθε διεθνοδικαϊκού ζητήματος, αλλά το σημαντικότερο είναι πώς αντιλαμβάνονται και συμπεριφέρονται τα Κράτη με την πρακτική τους πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Όπως είναι γνωστό, οι κανόνες του διεθνούς δικαίου πρωτίστως δημιουργούνται, θεμελιώνονται και ερμηνεύονται με την ομοιόμορφη και σε βάθος χρόνου πρακτική των Κρατών, δηλαδή μέσω των διεθνών ενεργειών τους, οι οποίες γίνονται με τεκμήριο ότι τα Κράτη συμπεριφέρονται με επίγνωση πως αυτό που πράττουν είναι δίκαιο και νόμιμο και ότι έτσι αναγνωρίζεται από την πλειονοψηφία της διεθνούς κοινότητας, είτε εμπράκτως, είτε σιωπηρά με την ανοχή της, ή μπορεί οι ενέργειες τους, να έχουν κριθεί ως νόμιμες και από διεθνή δικαιοδοτικά όργανα.

Όταν λοιπόν η συζήτηση αφορά το νόμιμο ή όχι, το πως και πότε, το από ποιον και γιατί, δικαίωμα επεμβάσεως για την «προστασία των ομοεθνών» (protection of nationals), επιβάλλεται να διευκρινισθεί ότι, στην διεθνή πεποίθηση ως «ομοεθνής» θεωρείται ο «πολίτης» (citizen), που φέρει αναγνωρισμένη και πιστοποιημένη ιθαγένεια ενός Κράτους. Γιατί είναι διαφορετικό το νόημα του εθνολογικού στοιχείου, που περιέχει μεν τον χαρακτηρισμό του ομοεθνούς, αλλά καθόσον σχεδόν όλα τα Κράτη της διεθνούς κοινότητας είναι πολυεθνικά, ο όρος «ομοεθνής» (national), καίτοι έχει επικρατήσει και χρησιμοποιείται διεθνώς δεν αντικρίζεται με την έννοια του έθνους (ethnicity), αφού άλλωστε και η πλειονότητα των περιστατικών που έχουν καταγραφεί ως επέμβαση για την «προστασία ομοεθνών» αναφέρεται και αφορά μόνο στους «πολίτες» του Κράτους που ενήργησε.

Θα πρέπει να επισημανθεί όμως, ότι από τις καταγεγραμμένες από το διεθνές δίκαιο 27 περιπτώσεις επεμβάσεως Κρατών (από το 1946 έως σήμερα), για «προστασία των ομοεθνών», οι επεμβάσεις της Ρωσίας στην Γεωργία για την Νότια Οσετία το 2008, η πρόσφατη επέμβαση στην Κριμαία, καθώς και η Τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974, έγιναν για την κυριολεξία του όρου «ομοεθνής» και όχι για τους «πολίτες» του Κράτους τους, αφού στις τρεις αυτές περιπτώσεις οι «ομοεθνείς» ήταν πολίτες άλλου Κράτους.

Αντιθέτως, στις υπόλοιπες (καταγεγραμμένες έως σήμερα από το 1946), 24 περιπτώσεις επεμβάσεως, τα Κράτη (ΗΠΑ, Μ. Βρετανία, Γαλλία,

Βέλγιο, Ισραήλ και Αίγυπτος), καίτοι χρησιμοποιήθηκε η διατύπωση περί προστασίας των ομοεθνών, ενήργησαν για την προστασία των «πολιτών» τους (και σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα, προστατεύτηκαν και «πολίτες» άλλων Κρατών, που είχαν ζητήσει την συνδρομή των επεμβαίνόντων Δυνάμεων).

Στο διεθνές δίκαιο, δεν υπάρχει συγκεκριμένος συμβατικός κανόνας, αλλά και δεν έχει αναπτυχθεί ούτε ανάλογος εθιμικός, που να αναγνωρίζει σε Κράτος το δικαίωμα επεμβάσεως σε άλλο Κράτος, για την «προστασία ομοεθνών» του. Από την άλλη όμως, τα Κράτη, σε όσες περιπτώσεις έχουν ενεργήσει τοιουτοτρόπως, επικαλούνται την άμεση και επιτακτική ανάγκη προστασίας της ζωής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των «πολιτών» τους, ώστε να προχωρούν στην πρακτική της ενόπλου επεμβάσεως στο έδαφος ξένου Κράτους, καίτοι αυτό απαγορεύεται ρητά από θεμελιώδη κείμενα της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ, και τον κανόνα αναγκαστικού δικαίου που δημιουργείται από το άρθρο 2(4) του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, περί αποφυγής χρήσεως απειλής, ή ένοπλης δυνάμεως, κατά της εδαφικής ακεραιότητας άλλου Κράτους.

Έτσι λοιπόν τα Κράτη, με επίγνωση τους αποκλίνουν από την τήρηση του θεμελιώδη αυτού κανόνα, και όπως επικαλούνται και επιχειρηματολογούν οι θεωρητικοί του διεθνούς δικαίου, το κάνουν για να προστατεύσουν έναν άλλο θεμελιώδη κανόνα, εκείνον του δικαιώματος της ανθρώπινης ζωής, που και αυτός περιέχεται, επαναλαμβανόμενος μάλιστα, στον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ (στο Προοίμιο και στα άρθρα 1, 55 και 56).

Υποστηρικτική βάση περί του δικαιώματος επεμβάσεως για την «προστασία των ομοεθνών» από τα Κράτη, πηγάζει επίσης και από το άρθρο 51, περί του «δικαιώματος αυτοαμύνης των Κρατών, όταν υφίστανται επίθεση», και αιτιολογείται ότι το δικαίωμα «αυτοαμύνης» συντρέχει καθόσον οι αλλοδαποί «πολίτες» σε ένα Κράτος αποτελούν «προσωποποίηση του Κράτους» τους (οπότε με αυτήν την αιτίαση, αφαιρείται εμφανώς η έννοια του «ομοεθνούς», αφού εννοείται πλέον ο «πολίτης», αλλά πρέπει να σημειωθεί πως η αιτιολόγηση περί προσωποποίησης του Κράτους από τους πολίτες του, ανοίγει και αρκετά άλλα διεθνοδικαιϊκά ζητήματα, επειδή είναι προβληματική).

Θεμελίωση της ανωτέρω ερμηνείας υπάρχει όταν, και επειδή, έχει παρατηρηθεί πως η διεθνής κοινότητα μέσω των επισήμων Οργάνων του ΟΗΕ, και ειδικότερα του Συμβουλίου Ασφαλείας, που έχει αυτήν την καταστατική αρμοδιότητα, βρίσκεται σε αδυναμία να λάβει μεμονωμένα ή συλλογικά μέτρα κατά εκείνου του Κράτους που δεν μπορεί να προστατεύσει τους αλλοδαπούς πολίτες, ή όταν το ίδιο συμπεριφέρεται εχθρικά προς τους πολίτες συγκεκριμένου Κράτους που βρίσκονται στο

έδαφος του, ή επιβαίνουν σε στοιχείο του (δηλαδή σε πλοίο ή αεροσκάφος, οπουδήποτε αυτά και εάν βρίσκονται), οπότε τότε - κατά την θεωρητική αντίληψη την οποία συμμερίζονται τα Κράτη, όταν ενεργούν επεμβατικές ενέργειες και το πράττουν δηλαδή επειδή οι «πολίτες» τους βρίσκονται σε κίνδυνο – τότε λοιπόν αναβιώνει ο εθιμικός κανόνας και η έννοια της «αυτοβοήθειας» των Κρατών και έτσι νομιμοποιούνται διεθνώς να δράσουν αναλόγως. Η αιτιολόγηση όμως της «αυτοβοήθειας», έχει εκτοπισθεί από το 1945 με το πνεύμα και το γράμμα του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ και όταν οι θεωρητικοί και τα Κράτη την επικαλούνται την θεωρούν αναφαίρετο εθιμικό δικαίωμα, το οποίο προϋπήρχε και προ του 1945 και αναβιώνει επειδή και όταν οι πρόνοιες του Χάρτη αδυνατούν να εφαρμόζονται.

Όμως και σε αυτές τις περιπτώσεις η διεθνής κοινότητα βρίσκεται διχασμένη, αφού τα μεν Κράτη που ενεργούν επιχειρήσεις διασώσεως ή επεμβάσεις στο άλλο Κράτος, συνήθως είναι «συγκεκριμένα» και υπέρτερης ισχύος έναντι του Κράτους στο οποίο επεμβαίνουν, και έτσι υπάρχει η γενική αντίληψη πως η ισχύς τους, είναι εκείνη που τους επιτρέπει να απειθαρχούν χωρίς κυρώσεις, έναντι των θεμελιωδών τους υποχρεώσεων να τηρούν πιστά και να εφαρμόζουν τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, εφευρίσκοντας αιτιολόγηση εκτός του γράμματος και του πνεύματος του, που οφείλουν να σέβονται.

Κατόπιν τούτων, έχουν αναπτυχθεί τρεις σχολές για την νομιμότητα της «προστασίας των ομοεθνών» υπό ενός Κράτους στο έδαφος, ή σε στοιχείο άλλου Κράτους, υπό την βασική όμως προϋπόθεση ότι οι «πολίτες» κινδυνεύουν ένεκα οιοδήποτε έκρυθμων καταστάσεων, ή όταν ενδεχομένως το συγκεκριμένο Κράτος, αδυνατεί να προσφέρει την προστασία του, ή είναι εκείνο που απειλεί τους αλλοδαπούς πολίτες συγκεκριμένου Κράτους, ή τέλος, το ίδιο θέλει ή να ζητήσει την επέμβαση:

α. Η «συντηρητική» θεώρηση, που δέχεται ότι οι απαγορεύσεις χρήσεως ένοπλης δυνάμεως του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ (άρθρο 2(4)), καθιστούν παράνομη κάθε δυναμική παρέμβαση ή εισβολή Κράτους για την «προστασία των ομοεθνών» του, σε έδαφος άλλου Κράτους. Και τούτο γιατί, ο σκοπός του ΟΗΕ είναι η διατήρηση της ειρήνης και της συλλογικής ασφάλειας, και εάν κάποιο Κράτος με οποιονδήποτε τρόπο παραβιάζει την ειρήνη, είναι καθήκον των υπολοίπων να συμβάλλουν στην αποκατάσταση της, αλλά μόνον μέσω των μηχανισμών του ΟΗΕ, και ειδικότερα από το Συμβούλιο Ασφαλείας που έχει επιφορτιστεί (άρθρα 39 έως και 44), και με την αρμοδιότητα επιβολής μέτρων για την διεθνή συλλογική ασφάλεια, και για την συντήρηση της ειρήνης. Έτσι η μοναδική εκδοχή χρήσεως ένοπλης δυνάμεως υπό ενός Κράτους είναι η περίπτωση της «αυτοάμυνας» (άρθρο 51), αφού όμως έχει υποστεί επίθεση και η αυτοάμυνα του μάλιστα αυτή πρέπει να είναι άμεση,

αναγκαία και αναλογική, και μπορεί βέβαια να είναι και συλλογική από συμμαχίες ή περιφερειακούς συνασπισμούς (άρθρο 52), οπότε τότε η «προστασία των ομοεθνών», καθόσον δεν είναι τέτοιας μορφής δικαίωμα δεν νομιμοποιεί την επέμβαση κανενός Κράτους σε άλλο Κράτος.

β. Η «ρεαλιστική» θεώρηση, αποδέχεται την επέμβαση για την «προστασία των ομοεθνών», επικαλούμενη το προστατευόμενο αγαθό της ζωής, ως το κυρίαρχο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με προεξάρχον εκείνο της ζωής, και καθόσον εντάσσεται στις θεμελιώδεις υποχρεώσεις σεβασμού υπό όλων των κρατών της διεθνούς κοινότητας, νομιμοποιείται η στρατιωτική επέμβαση σε ξένο Κράτος, ως έσχατη λύση και αφού έχουν εξαντληθεί οι εκδοχές αναλήψεως του έργου της προστασίας των ομοεθνών από τα αρμόδια συλλογικά όργανα του ΟΗΕ.

γ. Τέλος, για την «προστασία των ομοεθνών», αναπτύσσεται και η άποψη, που και αυτή βασίζεται στο νόμιμο δικαίωμα της «αυτοάμυνας», και υποστηρίζει την αιτιολόγηση της επεμβάσεως στο ξένο Κράτος, ως εκδηλώσεως του νομίμου δικαιώματος αυτοάμυνας, βάσει του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ. Και την νομιμοποιεί επειδή οι «πολίτες» του Κράτους αποδέχεται πως είναι η προσωποποίηση αυτής καθαυτής της ιδέας του, οπότε και για αυτόν τον λόγο αυτό συντρέχει το δικαίωμα της αυτοαμύνης. Αφετηρία για την θεώρηση αυτή λαμβάνεται η συγκεκριμένη με συμβατικά κείμενα πρόθεση όλων των Κρατών με τον όρο της αμοιβαιότητας να διακρίνουν, ζητούν και εφαρμόζουν αυξημένο και ειδικό καθεστώς προστασίας για το προσωπικό των διπλωματικών αποστολών, ή των επισήμων κρατικών αποστολών στο έδαφος ή σε στοιχεία άλλου Κράτους. Η αιτιολόγηση όμως αυτή, έχει κριθεί από θεωρητικούς ότι, όταν επεκτείνεται πέραν των διπλωματικών και άλλων επισήμων αποστολών και στους απλούς «πολίτες», που ευρίσκονται στο έδαφος άλλου Κράτους, θεωρώντας τους πως αποτελούν «προέκταση του Κράτους της ιθαγενείας τους» ξεφεύγει από την διεθνοδικαϊκή πραγματικότητα και αναγνωρίζει παράλογα μεγέθη στην κρατική κυριαρχία.

Μετά τα παραπάνω, εξετάζοντας την δύσκολη αλλά και πολύ ενδιαφέρουσα πτυχή της νομιμοποίησεως ή όχι της «προστασίας των ομοεθνών», όπως την αντιλαμβάνονται οι θεωρητικοί του διεθνούς δικαίου και την ερμηνεύουν με τις ενέργειες τους τα Κράτη, αναμφίβολα γίνεται παραδεκτό πως το διεθνές δίκαιο είναι σύνολο από ζωντανούς κανόνες που επιδέχονται διηλεκώς ερμηνεία, την οποία δεν μπορούν να αποφύγουν ούτε και εκείνοι ακόμη που θεωρούνται ως αναγκαστικοί ή θεμελιώδεις. Η ερμηνεία αυτή, όπως αποδεικνύεται από τις ενέργειες των Κρατών, μορφοποιείται αναλόγως της εποχής, των περιστάσεων, αλλά και των συμφερόντων τους.

Ρεαλιστικά όμως, η ερμηνεία των διεθνών κανόνων, γίνεται μέσω της ισχύος των Κρατών, αφού μέσω αυτής έχουν την δυνατότητα προωθήσεως της δικής τους αντιλήψεως όπως αποδεικνύεται διαχρονικά από τα πραγματικά περιστατικά. Συνειδητοποιείται μάλιστα πως, και οι Διεθνείς Οργανισμοί, ακόμη και ο προεξάρχων Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, λόγω της δυσκαμψίας των μηχανισμών τους να επιλαμβάνονται αποφασιστικά στην προάσπιση της πλέον ευρέως αποδεκτής ερμηνείας των διεθνών κανόνων, ή επειδή μπορεί να υπόκεινται σε αντικειμενική αδυναμία να αναλάβουν και να επιβάλλουν αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων για να αποτρέπονται ή καταστέλλονται διεθνείς παρανομίες, ή απειθαρχία των Κρατών, επιρροώνουν την συμπερασματική άποψη ότι, η διεθνής κοινότητα καθώς δείχνει συγγνωστή ανοχή σε καταφανείς παραβάσεις του διεθνούς δικαίου, αντιλαμβάνεται και η ίδια πως το διεθνές δίκαιο χρησιμοποιείται ως «πλαστελίνη» από τα Κράτη με την μεγαλύτερη ισχύ, ή και από εκείνα ακόμη που συγκυριακά μπορεί να προστατεύονται από τα συμφέροντα των ισχυροτέρων.

Πάυλος Γ. Φωτίου